

ครั้งที่ 4

แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติและการเป็นผู้นำ
นันทนาการ

- การศึกษาศาสตร์ทางนันทนาการ มีขอบเขตที่กว้างขวาง และเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของบุคคล ชุมชนและสังคม ซึ่งเป็นหน้าที่ของภาครัฐและเอกชนที่จะต้องจัดบริการเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ ให้ความอบอุ่นใจแก่สังคม
- หน่วยงานภาครัฐ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีภารกิจหลักในการส่งเสริมกีฬาและนันทนาการให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนในชาติให้มีความสุขทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา เพื่อเป็นรากฐานในการเสริมสร้างให้สังคมไทยเข้มแข็งตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน และสังคม จึงจัดทำแผนนันทนาการแห่งชาติ...
- แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ.2550-2554)
- แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2555-2559)
- แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ.2560-2564)

แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 1
(พ.ศ. 2550-2554)

โดย
สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการ
ด้านสันทนาการ กีฬา และนันทนาการ
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๒
(พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
กรมพลศึกษา ๒๕๕๕

กรมพลศึกษา

แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓
(พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
กรมพลศึกษา

บันทึกการ

หมายถึง การใช้เวลาว่างจากภารกิจงานประจำ ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมกระทำด้วยความสมัครใจและมีความพึงพอใจ โดยกิจกรรมนั้นไม่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและกฎหมายบ้านเมือง ทำให้เกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี บันทึกการจึงเป็นส่วนสำคัญในวิถีชีวิต

กิจกรรมนันทนาการตามแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) มี 11 ประเภท ดังนี้

ติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

145 ถนนพระราม 1 แขวงวังใหม่
เขตปทุมวัน กทม.
โทรศัพท์ 02214 0120

แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 3
(พ.ศ. 2560 - 2564)

“คนไทยมีนันทนาการเป็นวิถีชีวิต”

กรมพลศึกษา วาง 5 กรอบยุทธศาสตร์ต้น

“นันทนาการ” สร้างความสุขประชาชน

<https://today.line.me/th/article/กรมพลศึกษา+วาง5กรอบยุทธศาสตร์ต้น+นันทนาการ+สร้างความสุขประชาชน-ww235G>

Matichon online เผยแพร่ 5 มกราคม 2563

นายสันติ ป่าหวาย อธิบดีกรมพลศึกษา เปิดเผยว่า กลุ่มนันทนาการสัมพันธ์ สำนักนันทนาการ เปลี่ยนชื่อแผนงานจากเดิมแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ.2560-2564) เป็นแผนปฏิบัติการด้านนันทนาการ ระยะที่ 3 (พ.ศ.2563-2565) โดยมีเป้าประสงค์ใหญ่คือ การทำให้คนไทยมีนันทนาการเป็นวิถีชีวิต นั่นคือการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงคุณค่าของนันทนาการตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมจนเป็นวิถีชีวิต พัฒนาการจัดการทรัพยากรนันทนาการและการบริหารจัดการนันทนาการ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ การวิจัย นวัตกรรมนันทนาการและการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วยนันทนาการ

การประกวดดนตรีพื้นบ้านวงโปงลาง
ในงานมหกรรมภูมิปัญญานันทนาการท้องถิ่นอีสาน

วันที่ ๙-๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๓
ณ ลานหน้าห้างเสริมไทยคอมเพล็กซ์ จังหวัดมหาสารคาม

ผู้นำนันทนาการ (Recreation Leader)

อยากฝึกเป็นผู้นำกิจกรรม สันทนาการ/นันทนาการ

อย่างมีคุณภาพมั๊ย ?

นิยามจากนักวิชาการ

- เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย ได้ให้ความหมายของผู้ดำเนินบทบาทการไว้ว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ดำเนินการและอำนวยความสะดวกให้กิจกรรมนั้นบทบาทการบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ ซึ่งการดำเนินกิจกรรมนั้นบทบาทการประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของกิจกรรม การเลือกกิจกรรม การจัดเตรียมสถานที่ในการดำเนินกิจกรรม วิธีการดำเนินการ สวัสดิภาพและ ความปลอดภัยในการดำเนินกิจกรรม และสุดท้ายการสรุปและการประเมินผลกิจกรรม
- ฟอง เกิดแก้ว กล่าวว่า ผู้ดำเนินบทบาทการต้องการให้ความรู้ความเข้าใจ ด้วยการสอน สาธิต ดูแลห่วงใยดังเช่น ครูสอนพลศึกษา

- สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ กล่าวว่า ผู้นำนันทนาการ (**Recreation Leader**) หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่จัดการบริการ แนะนำ ช่วยเหลือให้บุคคลหรือหมู่คณะได้เลือกกิจกรรมนันทนาการที่จะเข้าร่วมตามต้องการ ตามความสนใจของแต่ละบุคคลให้เขาได้รับความพอใจ ความสุขเพลิดเพลินจากกิจกรรมนันทนาการนั้น
- ส่วนศิลปะการเป็น ผู้นำทางนันทนาการ (**Leadership in Recreation**) หมายถึง ศิลปะ หรือวิธีการต่างๆ ที่ผู้นำนันทนาการจะนำไปใช้เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้รับประสบการณ์ มีความพึงพอใจ มีทัศนคติ และมีความสนใจ ในกิจกรรมนันทนาการ

หมายถึง

- “บุคคลที่มีหน้าที่จัดการ บริการ แนะนำ ช่วยเหลือให้บุคคลหรือ
หมู่คณะ ได้เลือกกิจกรรมนั้นหนาการที่จะเข้าร่วมตามต้องการ
ตามความสนใจของแต่ละบุคคล ให้เขาได้รับความพอใจ
ความสุขเพลิดเพลินจากกิจกรรมนั้น หรือชักนำให้สมาชิกเข้ามา
มีส่วนร่วมบางสิ่งบางอย่าง”

ความสำคัญของผู้นำนันทนาการ

- ต้องมีหน้าที่ ให้การระวังรักษาความปลอดภัยแก่ผู้เข้าร่วม และจะต้องเป็นผู้จัดการวางแผนโครงการ เป็นผู้สอนให้เจ้าหน้าที่ วิทยากรและนิเทศในด้านนันทนาการ จึงกล่าวได้ว่า **ผู้นำเปรียบประดุจหัวใจของนันทนาการ** ก็ว่าได้ ฉะนั้น ผู้นำนันทนาการจึงต้องเรียนรู้วิธีการ ศิลปะต่าง ๆ ของการเป็นผู้นำนันทนาการเพื่อประโยชน์สูงสุดของ บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

จุดมุ่งหมายของการเป็นผู้นำนันทนาการ

- คือ การให้คำแนะนำ ให้บริการ ดูแล และทำให้กิจกรรมนันทนาการในยามว่างเป็นที่น่าสนใจ แก่ผู้ร่วมกิจกรรม แต่ต้องไม่ใช่วิธีการบังคับ

หลักของผู้นำนั้นทนทานการ

1. ต้องเห็นความสำคัญของนั้นทนทานการว่าเป็นสิ่งจำเป็นของชีวิตในการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต และมีความสุขในการอยู่ร่วมกับสังคม
2. ต้องเข้าใจถึงเรื่องราวของการเล่นและการพักผ่อน
3. ต้องเข้าใจในกระบวนการกลุ่มและสามารถประยุกต์ให้เข้ากับสถานการณ์ที่ตนเองปฏิบัติได้
4. ต้องเข้าใจและยอมรับในเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล
5. ควรเน้นให้สมาชิกได้ทำงานร่วมกันมากกว่าแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน

6. ควรค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางสังคมและควรนำมา
ปลูกฝังเพื่อส่งผลดีต่อการอยู่ร่วมกับสังคม

7. ต้องระวังถ้าหากการดำเนินงานนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงทาง
วัฒนธรรมของสังคมที่เห็นว่าไม่สมควร

8. ควรหาทางส่งเสริมให้ชุมชนช่วยเหลือสนับสนุนในการจัด
นันทนาการแก่คนพิการ

9. ต้องเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ กล้าได้กล้าเสียในการหา
ข้อมูล เพื่อให้ได้รายละเอียดที่เป็นจริงในสังคม

เคราส์และเบ็ทส์(Kraus and Bates)

- มีสิ่งๆที่ผู้นำจะต้องคำนึงถึงเพื่อเป็นหลักของการปฏิบัติงาน ทาง
นันทนาการ 10 ประการ
 1. ผู้นำจะต้องปฏิบัติงานอยู่บนพื้นฐานของปรัชญาทางนันทนาการ จะต้อง
ระลึกเสมอว่า นันทนาการ เป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อชีวิต ในอันที่จะ
ส่งเสริมการเจริญเติบโตของมนุษย์ และพัฒนาการของชุมชน
 2. ผู้นำต้องมีความเข้าใจอยู่บนพื้นฐานของ**ทฤษฎีการเล่น** ทั้งในอดีตและ
ปัจจุบัน อีกทั้งจะต้องมี ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์
หลักการต่าง ๆ ทางจิตวิทยา ในอันที่จะช่วยสร้าง แรงจูงใจของบุคคลและ
กลุ่ม

3. ผู้นำควรมีความรู้ในเรื่องกระบวนการกลุ่มเป็นอย่างดี และสามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด
4. ผู้นำควรจะยอมรับความต้องการของแต่ละบุคคลภายในกลุ่ม และมีความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลในกลุ่มเป็นอย่างดี และในขณะเดียวกันจะต้องสร้างความสมดุล ให้เกิดขึ้น ภายในความต้องการ และสิทธิของคนภายในกลุ่ม
5. ผู้นำจะต้องระลึกเสมอว่า นันทนาการไม่ใช่สิ่งที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง หากแต่เป็นวิถีทาง หนึ่งไปสู่เป้าหมาย ดังนั้น ความสำเร็จในการเล่น ชัยชนะในการแข่งขัน ความสนใจในสนาม เล่นเป็นสิ่งที่ จะช่วยให้บรรลุความมุ่งหมายที่สำคัญของชุมชน

6. ผู้นำจะต้องสร้างความยุติธรรมในการแข่งขันต่าง ๆ และความร่วมมือกัน ควรระลึกไว้เสมอว่า ทั้งสองสิ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นของการดำเนินงานกิจกรรม กลุ่ม

7. ผู้นำควรสร้างองค์การให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการวางแผนและการดำเนินงานตามแผนให้ ประสบความสำเร็จ โดยใช้เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนกิจกรรมและการบริการ ได้เป็นอย่างดี

8. ผู้นำควรจะต้องประเมินผล เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่าง สม่าเสมอ รวมถึงการ ปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำด้วยว่าได้รับผลสำเร็จตาม วัตถุประสงค์หรือไม่

9. ผู้นำจะต้องแสวงหาวิธีการดำเนินงานที่มีคุณค่าทางสังคมอยู่เสมอ และควรจะสร้างทัศนคติ ทางคุณธรรมให้แก่ผู้เข้าร่วม รวมทั้งการเป็นตัวอย่างแก่ผู้เข้าร่วมด้วย

10. ผู้นำที่ประสบผลสำเร็จ จะต้องมีการเตรียมงานตามความรับผิดชอบเป็นอย่างดี กล่าวที่จะต้อง ทดลองและริเริ่มโครงการใหม่ ๆ เพื่อให้กิจกรรมนั้นหนาการณ์มีความหมายยิ่งขึ้น

คุณสมบัติของผู้นำนันทนาการที่ดี

1. รู้สึกและเข้าใจในคุณค่าของชีวิตและเกียรติของบุคคล
2. เข้าใจในความสนใจและความต้องการของสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ
3. ตระหนักถึงความสำคัญของความร่าเริงในชีวิตและศิลปะการดำเนินชีวิต
4. พร้อมที่จะบริการกิจกรรมนันทนาการแก่บุคคลที่เข้าร่วม
5. กระตือรือร้นในหน้าที่การงาน
6. มีทักษะในกิจกรรมนันทนาการ
7. มีอารมณ์มั่นคง อดทน อดกลั้น ไม่เคร่งเครียด
8. มีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใสเสมอ
9. สุขภาพ เรียบร้อย พุดจาดี บุคลิกภาพเหมาะสม
10. ไม่จู้จี้จุกจิกในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ
11. มีสุขภาพพลานามัยดี
12. มีลักษณะเป็นมิตรต่อคนทั่วไป
13. ยุติธรรมไม่ลำเอียง
14. มีความเชื่อมั่นตนเอง
15. มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี
16. เป็นประชาธิปไตย เข้าใจ เห็นใจผู้อื่น
17. เข้าใจหลักการบริการ และการจัดการ
18. หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

การเลือกกิจกรรมควรคำนึงถึงอะไรบ้าง

- วัย
- สมรรถภาพและความพร้อมทางร่างกาย
- สุขภาพจิตหรือสภาพอารมณ์
- ขนาดผู้เข้าร่วม
- ระยะเวลาในการทำกิจกรรม
- อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม
- ประสพการณ์ในการร่วมกิจกรรม

การเป็นผู้นำเกม

- เกมต้องเป็นที่นิยมเล่นอย่างกว้างขวาง ทั้งเกมใหม่และ
กลางแจ้ง
- เลือกเกมให้เหมาะกับวัยและตรงความต้องการของกลุ่ม ควร
เตรียมเกมไว้หลายๆ
- ต้องจำขั้นตอนของการเล่น ว่าเริ่มเล่นอย่างไร มีกฎ ระเบียบ
อะไรที่ควรแจ้ง ควรมีการซักซ้อมก่อน มีความมั่นใจในการเล่น
- ควรตรวจสอบสถานที่ อุปกรณ์ในสภาพที่พร้อมใช้ และมี
เพียงพอกับทุกคน

- ควรพูดกระตุ้นให้คนรู้สึกอยากเล่นเกม
- ก่อนเริ่มเล่นเกม ต้องแนะนำวิธีการเล่นให้ชัดเจน
- ยืนในตำแหน่งที่ผู้เล่นทุกคนมองเห็นได้ชัด
- ผู้นำควรรักษาบรรยากาศสนุกสนาน ตื่นเต้น เร้าใจ ไม่ควรดุหรือใช้วาจากระแทกกระทั้น
- การอธิบายควรใช้คำพูดสั้นๆ เสียงดังฟังชัด
- ถ้าเกมที่เล่น มีการให้คะแนน ควรให้ผู้เล่นทราบผลคะแนนของตนตลอดเวลา

ลักษณะของผู้นำ

- ผู้นำแบบอัตตาธิปไตย (**The Autocratic Leader**)

ผู้นำที่มีลักษณะยึดถือว่าตนเองเป็นใหญ่ มีความมั่นใจในตนเองมาก การตัดสินใจเพียงคนเดียวโดยไม่สนใจต่อความเห็นของส่วนรวมเลย การวางแผนจะใช้ประสบการณ์ตนเอง

ผู้นำแบบนี้เหมาะกับโครงการที่ผู้ร่วมงานไม่มีความรู้ความสามารถ เป็นได้เพียงผู้ทำตามคำสั่ง

- **ผู้นำแบบอิสระ (The Laissez – faire Leader)**

เป็นผู้นำที่คลุกคลีกับผู้ร่วมงาน การตัดสินใจทำอะไรมักปรึกษาหารือเสมอ ยินยอมให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมตัดสินใจ

เหมาะกับแบบที่มีผู้มีความรู้ความสามารถร่วมกันมาก และผู้ร่วมงานมีความรับผิดชอบเป็นอย่างดี

- ผู้นำแบบประชาธิปไตย (The Democratic Leader)

ผู้นำที่ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย มักเปิดอภิปรายถึงผลดีผลเสียก่อนตัดสินใจ ใช้ความเห็นของคนส่วนมากตัดสินใจ

เหมาะกับคนที่มีความรู้ เป็นตัวของตัวเองและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตน

